

سیاره کوتوله اریس

سیاره کوتوله زینا که یک سال پس از کشفش یعنی در سال 2006 رسماً سیاره کوتوله اریس نامگذاری شد سنگین‌ترین و بزرگترین سیاره کوتوله‌ای است که به دنبال هشت سیاره سامانه خورشیدی به دور خورشید در حرکت است.

همشهری آنلاین: سیاره کوتوله زینا که یک سال پس از کشفش یعنی در سال 2006 رسماً سیاره کوتوله اریس نامگذاری شد سنگین‌ترین و بزرگترین سیاره کوتوله‌ای است که به دنبال هشت سیاره سامانه خورشیدی به دور خورشید در حرکت است.

خردسیاره اریس بزرگترین جرمی است که فراتر از سیاره نپتون در حرکت بوده و به عنوان یک سیاره کوتوله شناخته می‌شود. قطر این سیاره کوتوله دو هزار و 326 کیلومتر تخمین زده شده است و 27 درصد بزرگتر از پلوتو برآورد شده است.

سیاره کوتوله اریس در ژانویه سال 2005 توسط تیمی از اخترشناسان در رصدخانه پالومار به رهبری مایک براون و با استفاده از تصاویری که در 21 اکتبر سال 2003 به ثبت رسیده بودند، کشف شد و هویت آن کمی بعدتر در همان سال به اثبات رسید. این کوتوله یک جرم فرا-نپتونی یا TNO بوده و یکی از اعضای گروهی از اجرام نامنظم به نام صفحه پراکنده است. این جرم دارای قمری مشهور به نام دیسنومیا است و بدون در نظر گرفتن تعدادی از ستاره‌های دنباله‌دار، این کوتوله و قمرش در حال حاضر با فاصله‌ای برابر 96.6 واحد نجومی از خورشید، دورافتاده‌ترین اجرام طبیعی در سامانه خورشیدی به شمار می‌روند.

از آنجایی که به نظر اریس بزرگتر از پلوتو می‌آید امکان کشف آن به وجود آمد و ناسا در ابتدا آن را دهمین سیاره سامانه خورشیدی نامید. این کشف به همراه کشف دیگر اجرامی با اندازه‌های مشابه، اتحادیه بین‌المللی نجوم را بر آن داشت تا برای اولین بار مفهوم سیاره را تعریف کند. بر اساس این تعریف که در 24 آگوست سال 2006 به تایید رسید، اریس به همراه اجرامی مانند پلوتو، سرس، هائومی و میک‌میک به عنوان سیاره‌های کوتوله معرفی شدند.

رصدهای انجام شده در نوامبر سال 2010 قطر این سیاره کوتوله را دو هزار و 326 کیلومتر برآورد کرد و به این شکل، اریس نیز به جرمی هم اندازه پلوتو تبدیل شد. کشف این سیاره کوتوله به واسطه حرکت بسیار آرامی که داشت، در ابتدا امکان‌پذیر نبود اما محققان با استفاده از نرم‌افزار تحلیل‌کننده تصاویر نجومی، حرکات این سیاره کوتوله را ردیابی کرده و در نهایت موفق به کشف آن شدند. اریس به همراه سیاره کوتوله دیگری به نام میک‌میک و هائومی کشف شد، کشف‌هایی که اعلام آنها در محافل نجومی جنجال‌آفرین شد.

اریس یک سیاره کوتوله فرانپتونی یخی یا پلوتوئید است و ویژگی‌های مداری آن، این جرم را بیشتر در گروه اجرام صفحه پراکنده یا SDO قرار می‌دهد، اجرامی که گفته می‌شود به واسطه تعاملات گرانشی با نپتون در زمان شکل‌گیری سامانه خورشیدی از کمربند کوپلر جدا و پراکنده شده‌اند.

اریس در ابتدای کشف شدن با نام دیگری شناخته می‌شد. در آن زمان این سیاره دهم سامانه خورشیدی با نام غیر رسمی زینا شناخته می‌شد اما در 13 سپتامبر سال 2006 نام الهه نزاع و درگیری در اساطیر یونان باستان، یعنی اریس، برای آن انتخاب و تصویب شد.

بر روی سطح این سیاره کوتوله بر اساس تصاویر فروسرخ که از آن به ثبت رسیده یخهای متانی وجود دارند و نشان می‌دهند ممکن است سطح آن نیز مشابه با پلوتو از بافتی همسان برخوردار باشد. حرارت این جرم نیز میان منفی 243 و منفی 217 درجه سلسیوس در نوسان است.